

Alexandre Deulofeu, l'historiador del futur: Viatge al futur de l'Imperi (I)

written by Juli Gutiérrez Deulofeu | 5 de novembre de 2016

Aquest dissabte 12 de novembre, a les set de la tarda al Teatre Jardí de Figueres tindrà lloc la preestrena del documental produït per Visiona TV sobre la figura i l'obra d'Alexandre Deulofeu. Quatre dies abans els electors americans hauran acudit a les urnes per escollir un nou president. Seran les cinquanta vuitenes eleccions presidencials als EUA. Molt han canviat les coses d'ençà que l'encara jove imperi iniciés la seva carrera. La democràcia americana està en el punt de mira de l'opinió internacional. En funció dels sondejos la borsa puja o es desploma amb rapidesa. I el que és indubtable és que avui la societat americana és una societat clarament dividida.

Dins l'impagable imaginari deulofeulià el concepte d'imperi pren una dimensió principal, cabdal a l'hora d'explicar les dinàmiques geopolítiques i geoestratègiques.

Recordem que Deulofeu estableix una teoria general, vàlida per a tots els pobles, en la que la seva principal clau explicativa és la dialèctica que s'estableix entre les fases de fragmentació territorial i les fases d'unificació o imperialistes. En un moment determinat del cicle històric els pobles perden les seves llibertats i cauen de grat o per força sota el que denomina nuclis imperialistes. Els imperis són per Deulofeu perfectament previsibles a partir d'unes etapes que es repeteixen una vegada darrere l'altre, tant en els imperis antics com en els contemporanis. Els imperis segueixen una seqüència de naixement, creixement, grandesa i decadència, com

si per una inexplicable raó seguissin els designis d'una força, d'una llei que reproduïx una vegada i una altra el fatal cercle ontogènic de la vida i la mort. Tot plegat 550 anys.

Un dels moments més transcendents de la vida d'un imperi és el que Deulofeu defineix com a primer període agressiu, caracteritzat per un seguit de grans victòries militars i en el que l'imperi s'organitza, en un principi, en un règim àmpliament federal. A poc a poc a mesura que augmenta el poder i el prestigi del jove imperi els diferents territoris que el conformen van perdent les seves llibertats i s'accentuen les diferències socials alhora que la resta de potències s'organitzen per aturar una maquinària militar que sembla invencible. Arribat al cim del seu poder l'imperi es veu abocat, sense solució de continuïtat, en una profunda crisi caracteritzada per lluites socials remarcables, pèrdua de territoris, guerra civil i anarquia. L'imperi sembla que viu els seus darrers moments, assetjat per totes parts es mostra feble i indefens, a tocar la ruïna total. Però aleshores com l'au fènix, reneix de les cendres de la mà d'un poder unipersonal -els dos exemples més recents Napoleó i Hitler- que retornarà a la ferida potència tota la seva força iniciant un segon període agressiu que es veurà aturat per una gran derrota militar. Aleshores l'imperi abandona per sempre l'ús de la violència i les seves vel·leïtats expansionistes iniciant la fase conservadora i de plenitud.

Tornem als EUA. Avui, el jove imperi americà després d'una llarga fase agressiva es veu abocat a la seva gran depressió. Dit en altres paraules, la democràcia perd força davant l'ascens dels autoritarismes, malgrat les aparences. Quan Obama va arribar al poder tothom es fregava les mans. Avui ja és quasi història. El seu llegat molt discutible. Deixa un país més dividit que mai, amb una caiguda en picat del mercat laboral. Avui, als EUA els ciutadans ja no surten a buscar feina. Avui, podem tornar a parlar de dues Amèriques. La

desigualtat social és extrema. La fractura entre els pocs rics i la gornació inabastable de pobres i desheretats converteix el país en un polvorí. De fet durant el mandat d'Obama, el primer president negre dels EUA, s'han multiplicat les tensions racials i els enfrontaments amb les forces de l'ordre. A més el territori americà, federal a la força, recordem la sagnant i gens democràtica Guerra de Secessió, s'ha dividit en mil comptats, republicans uns, demòcrates altres, que fan la guerra pel seu compte, que no es relacionen, que no es toleren. Els analistes polítics i socials coincideixen en el fet que aquesta polarització espacial i socioeconòmica està donant lloc a la cultura política més radical als EUA des dels populismes dels anys vint.

Alexandre Deulofeu ja va advertir en el seu moment als americans. Els va aconsellar que abandonessin Vietnam perquè d'allà només en podien sortir escaldats. També deia que si no eren capaços d'adaptar-se a la Llei de la Història, o trencar-la per primer cop!, les calamitats que patirien els ciutadans americans multiplicarien per mil els horrors de la Revolució Francesa.

Ara altre volta, en un altre lloc del món, l'escenari torna a estar preparat. I dos actors principalíssims es disputen el primer dels papers: Hillary Clinton i Donald Trump. És curiós com gran part del món demòcrata occidental es posa les mans al cap pensant en la possibilitat que Trump assoleixi la presidència americana. Veuen a Clinton com la gran esperança de la democràcia. Gran part de les estrelles multimilionàries americanes donen suport a la candidata. Estrelles que no poden arribar a imaginar quina és la realitat de gran part de la població americana, tan allunyada de la seva. És el mateix cas de Dicaprio, convertint-se en abanderat de la lluita contra el canvi climàtic. I la gent que se l'escolta, Increïble!

Però tornem a l'escena que ens ocupa. Deulofeu advertia als anys 60 que el gran perill pels EUA era la Xina. Doncs bé,

Clinton, com a secretària d'Estat va anunciar el 2012 un canvi significatiu en la política exterior dels EUA. Després de ser la màxima responsable de la guerra que va enfonsar Líbia en el caos, va decidir desplaçar el poder militar americà, sobre tot naval, des d'Europa i l'Orient mitjà al Pacífic occidental. Suposadament perquè a causa del seu creixent poder econòmic la Xina s'ha convertit en una amenaça potencial en termes militars. Clinton busca una aliança amb altres potències del Pacífic i d'aquesta manera augmentar les tensions en la regió, el Mar de la Xina que concentra més del 80% del comerç mundial, provocant que la Xina iniciï una carrera armamentística. Aquesta és la gran aposta de Clinton si arriba a la presidència. També defensa una política bel·ligerant cap a Rússia. Són molts els observadors seriosos, com John Pilger i Ralph Nader que tenen por que Clinton condueixi al món vers una Tercera Guerra Mundial.

De manera sorprenent apareix l'altre candidat, Donald Trump, populista, sense ideologia. Apareix com un empresari, un «bàrbar», que està a favor de reconstruir la infraestructura del país en comptes de gastar diners en guerres en l'estranger. Va ser capaç de guanyar al seu rival republicà, Ted Cruz, un fanàtic evangèlic d'extrema dreta que seria tan dolent com Clinton, o pitjor. Cruz, i els Clinton, i els seus acòlits comparteixen la mateixa creença semi-religiosa. Són aquells que creuen en el paper excepcional dels EUA per a modelar el món a la seva imatge i semblança. A qualsevol preu. Sempre allà mateix, aquella doctrina nefasta del «destí manifest», la doctrina Monroe de 1823.

A principis del 60 un jove militar veneçolà Victor José Fernández Bolívar va escriure una tesi que portava per títol «Los principios Matemáticos-Històricos», una interpretació militar de la Matemàtica de la Història. Va ser premiada a l'Escola de Guerra de París. I l'OTAN i el Pentàgon en van rebre còpies de la mateixa.

Sempre m'he preguntat perquè l'imperi americà allargà tant i

tant el seu període agressiu, perquè no s'instal·la definitivament en la gran depressió, perquè la deriva autoritària s'està produint sense soroll, insensiblement... potser, penso perquè apliquen els principis de la Matemàtica de la Història?

Aquests dies els americans pensen que decideixen el seu futur. Però aquest ja està escrit. El vector director de la història l'assenyala. Qui l'interpretarà millor? Clinton o Trump. Jo si pogués decidir, apostaria per Trump.